

**Philippi Ecclesiae Eystettensis XXXIX. Episcopi. De
Eivsdem Ecclesiae Divis Tvtelaribvs. S. Richardo. S.
Willibaldo. S. Wvnibaldo. S. Walpvrga. Commentarius
nunc primum evulgatus**

Philipp <Eichstätt, Bischof>

Ingolstadii, 1617

Capvt Secvndvm. Aureatum seu Nassenfelsium fuisse stationem
Romanorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70477)

santi anni cum aliquo additamento fluxerunt. Et tamen iam ante Carolum Magnum Ingolstadium stabat, & ut coniectura est, florebat. Hæc de Ingolstadio breuiter dicta sunt. **TU**

Aureatū non esse persuasum habeo, uti nec Eychstadium; quia nec in Hodoeporico S. Willibaldi, nec in historia S. Wunibaldi, nec in S. Bonifacij vita scripta tam ea, quæ scripta est ab Ochlono, quàm ea, quæ est à S. Willibaldo, Eychstadium, aliter, quàm Eychstadium nominatur, nec Aureati nomen vsquam apparet, & tamen probabile est scriptores istos priuæ origini Eystadianæ synchronos, Aureati nomen haud silentio suo suppressuros fuisse. Maneat ergo hoc nomen & nominis gloria Nassenfelsio. **TS**

CAPVT SECVNDVM.

Aureatum seu Nassenfelsium fuisse stationem Romanorum.

IQVET hoc primò ex antiquis inscriptionibus Romanis, quæ Nassenfelsij detectæ. Duas vel tres antea protulimus. Nunc & istas duas accipe ex Auentino. Ex quo eas edidit Appianus, ex utroque Gruterus.

Inscriptio lapidis est ista.

**I N H O. D. D. MARTI VICTORI
LILLI F. V. S. L. M.**

Quam ita interpretatur Auentinus. *In honore Deorum Dearum (vel, dedicatum) Marti Victori Lilius filius viuus sibi legit Monumentum.*

Inscriptio alterius lapidis sic habet.

**I. O. M. DIIS DEABVSQVE PVB.
CONSTITVTIANVS.**

hoc

Porro Lutprahoff, cuius simul cum Ingolstadio
in Caroli Magni Testamento mentio fit, est Superioris
seu Boici Palatinatus locus ille, quem hodie Laitt,
tex Soffen appellant. At uero nec Ingolstadio
nec Eystadio Aureati nomen competere, plane
recusatum habeo; quia nec in Hodoeporico S. Willi,
baldi, nec in Historia S. Wunibaldi, nec in S. Bonifacii
ita, tam ea, quae scripta est ab Othlono, quam ea
quae est à S. Willibaldo, Eychstadium aliter, quam
Eychstadium nominatur; nec Aureati nomen
aspiciam apparet; & tamen probabile est, scriptores
istos primaeuæ originis Eystadiana synchronos Aureati
nomen haud silentio suo suppressuros fuisse. Marcant
ergo hoc nomen & nominis gloria Hasenfelsio
Fuit olim ab Henrico Comite Palatino Rheni
& Ducce Bauaria Ingolstadium oppugnatum
Comitibus à Spanheim, ut patet ex Diplomate Henrici
scripto Anno Redemptoris M C X C VII, quod apud
Originum Palatinarum scriptorem inuenies: Villas quasdam
Ingelstad, & Hedereshem etc. impignorauimus. Fit
etiam mentio Ingolstadij in Diplomate Ludouici Boicolum

Regis

Regis apud Hardium & Geroldum in Metropoli Salisbur-
gensi, ubi de monasterio Altars, seu Altars agitur.
Rex enim Ludovicus ~~Gottwald~~ Gottwaldo Abbati
Nideralteicheni quasdam res proprietatis suae, quae sunt
in villa, quae uocatur Ingolstat, et quas praefatus uir ha-
ctenus in beneficium habuit, ei deinceps ad proprium per
regiae largitionis munificentiam concedit. quae postea
speciatim in Diplomate enumerantur; ex quarum
numero sunt Ecclesiae duae, curtis Dominicata, uel
gariter dicitur Lexxer Loff, cum aedificijs desuper pa-
sitis, cum pertinentijs, agris & pratis, et cum XXII
Huobis ad curiam seu praedium illud pertinentibus.
Vide loco cit. ipsum Diploma, quod Hardius refert
ad annum Saluatoris 843.

In quodam manuscripto codice reperi Eane
epistolam de Pecimis ~~Loff~~ agri Ingolstadiensis
S. Mauricio pendendis.

Venerabilis

Venerabili in Christo Patri & Præ. P. Ab.
bati Monasterij monachorum, Altmannus O.S.B.
gratia Abbas in Inferiori Altra, Ordinis S. Bene-
dicti, Patauiensis Diocesis: Complacendum
orationibus uoluntatem.

ii. p. 111. 1784

Omnes & singula decime Ecclesie Parochialis in
Ingolstat, cuius Ius patronatus nobis competit, indiffe-
ter, & sine exceptione qualibet, ad nos pertinent,
& sunt nostra; sicut uideri et probari potest in - &
in privilegiorum nostrorum continentia, & tenore.
Verum quia quasdam decimas indiuisas de quadam ~~curia~~ ^{curte}
ibidem, nos accepisse percepimus, nobis iniuriam non
inducam fieri recensemus. Ea propter uestra plu-
rimum reuerentia supplicamus, quatenus aut dictas
nostras decimas non amplius occupetis; aut quo iure
accepistis doceatis. Alioquin nos oportet consilium
Iuris super his requirere, & quamuis illibenter contra
uos iustitia mediante procedere. Datum in Inferiori
Altra Anno Domini M. XCVI. in crastino Iuue
Virginis.

hoc est, Ioui Optimo Maximo Diis Deabusq; Publius Con-
stitutianus.

II. Quia idem Auentinus testatur sibi à Reueren-
dissimo Gabriele ab Eyb, Episcopo Eystettensi, nar-
ratum esse; quotidie adhuc Nassofelsij erui præter
numismata, calcaria, fictilia Samia, & huiusmodi instrumē-
ta, quæ mihi Gabriel Pontifex Eystettensis ostendit, inquit
Auentinus: & hodie etiam fama est ab agricolis Nas-
sofelsis, dum arant, prisca numismata, arma Ethnica,
& hastas fractas reperiri; quæ omnia sunt argumenta
stationis Romanæ contra incursum Germanorum.
Mò Auentinus valli, quod Romani cohibendis Ger-
manis obiecerunt, principium ducit à Nassenfelsio,
& per Köschingam Neostadium vsque traducit, vbi
ius finem ponit; quod vallum ingenti fossa cingeba-
tur, immissa palude, cuius fossæ vestigia adhuc circa
Nassofelsium apparent; & imperita multitudo credit,
esse veterem Danubij aluam, illac enim fluxisse Danu-
bium. Quod paulò verisimilius est, quam si quis dice-
ret, Rhenum illac iter habuisse. Ipsius etiam Valli Ger-
manis obiecti satis luculenta indicia non tantum Nas-
sofelsij, sed & alibi visuntur, & vulgus appellat, auff-
dem Wat.

III. Quia circumcirca fuere Romanorum statua,
vbi adhuc hac ætate effodiuntur numismata au-
rea, argentea, ærea, varia supellex, instrumenta do-
mus, saxa Romanis literis inscripta. Quamuis lapidum
atque huiusmodi monumentorum maxima pars partim con-
fracta, & in calcem soluta, coctaque sit, partim obstructa, in-
fossa, tectorioque oblita, & literis inuersis intrinsecus ad hu-
mum, parietemue, legi non possit; in quibusdam iniuria cæ-
li imbriumque elisa sunt litera. Quæ Auentini verba ad
Nasso-

le
so finem ponit.

Nassofelsium quoque propriè pertinent: eandem enim aleam subiit. Enumerat postea Auentinus speciatim inscriptiones quas temporis longinquitas ad Danubij oram reliquas fecit. Quas quilibet apud ipsum legere poterit.

Illam tamen supra Ingolstadium ad Schutarum in pago Dinzelavv prostantem, prætermittere nequeo. Et est talis:

MERCVRIO TEMPLVM EX VOTO
SVSCEPTO CL. AVGVSTANVS

L L M.

hoc est, interprete Auentino, *Claudius Augustanus legi locum monumenti.*

Illud sæpius miratus fui Ingolstadij nihil penitus huiusmodi monumentorum effodi, aut erui; & in tanta vicinia, effodi aut erui. Nam *Keßchinga* seu *Caserea* vno duntaxat milliari hinc distat; vbi in hunc vsque diem aurei, argentei, ærei nummi siue ab aratoribus in agris, siue à fossoribus in ipso oppido inueniuntur, quorum plurimos vidi. Exstant ibidem tres lapides antiquis inscriptionibus decorati, quos, si lubet, apud Auentinum spectabis. Nihil simile Ingolstadij, quamuis & agrum latissimum possideat, & intra mania singulis fermè annis altissima fundamenta pro variis ædificiis iaciantur.

IV. Accedit, quòd Nassofelsij etiam quædam simulacra videntur, Ethnica, vt vulgaris persuasio est, v. g. non procul à Templo, imago feminae conspicitur, terræ infixæ, ad cuius pedes cubare fertur canis, nam infra terram est, si est; non supra, inde Dianam esse coniectant.

Juxta inferiorem portam visitur in saxo mulier
boui

boui insidens. Quæ sine dubio est Europa à Ioue sub
 schemate tauri raptâ. Alij in his nihil antiquitatis
 agnoscunt, sed recentioris aui plasmata esse censent,
 & tales effigies, quales olim, etiam in quorundam
 Christianorum templorum vestibulis saxeis sculpe-
 bantur, prout hodieque multis locis videre licet. Cæ-
 terum, ut *velle*, ita & *sentire* suum cuique est, & ut non
 vno voto, sic nec vno sensu vivitur.

V. Turris, quæ in Arce est, non planè incassum
 creditur à Romanis exstructa: solebant enim se & sua
 munitissimis & solidissimis turribus munire, vnde &
 in hostes eruptiones facerent, & quò se, tutelæ gratia,
 reciperent. Talis certè turris est hæc Nassofelsica, in
 medio schutari alueo, saxo imposita; quæ, si bombar-
 dæ, novitium inventum, absint, ut tempore Roma-
 norum aberant, assultus hostium facile elidet.

Eiusdem generis arbitror turrim illam altissimam
 & densissimis muris constantem; quæ est in pago seu
Hoffmarchia Kaltenberg, infra *Landspergam*, in latere
Boico; nam & hanc oram ad *Lycum amnem* defen-
 debant olim Romani aduersus Germanos, cui rei e-
 tiam hoc argumentum do, quia ante paucos annos,
 alio in pago, non procul inde distito, cum colonus
 vomere terram profcinderet, eruit ollam plenam ar-
 genteis, iisque non paucis nummis, adiunctis nonnul-
 lis æreis, qui excocti ita splendent, quasi iam primùm
 ex monetaria officina prodissent, quos non sine ad-
 miratione vidi; nec tantum Augustorum sunt, ut Tra-
 iani, Titi, Antonini Pij, Seueri, Septimij Getæ, Ale-
 xandri, sed & Augustarum, ut Iuliæ Mammææ, Iuliæ
 Mœsæ, Iuliæ Paulæ, Plautillæ, Faustinae, Iuliæ Aquiliae
 Seueræ, Iuliæ Soëmiadis, & similium.

BB

Potro

EX

Porro ex sacris quoque literis manifestum euadit, multis turres pro praesidio, aeylo, & propugnaculo fuisse, ut videre licet Iudicum cap. 8. & 9. & lib. 1. Machab. cap. 5. 6. 13. 16. & lib. 2. cap. 10. T

VI. Denique in Pago Oebel, qui trans Scutarum, exiguo spatio à Nassenfelfio distat, aiunt nonnulli existare itidem veteres inscriptiones, quas ego non vidi. Templum Pagi *Meggelau*, qui est inter Nassenfelfium & Weissenkirchen, pro Ethnica structura vulgus habet. Et certè forma abit à communi Christianis Templis vilitata forma. Secus est de Templo S. Laurentij Weissenkirchensis, in eo enim edificio nihil antiquitatis elucet.

CAPVT TERTIVM.

Quanta ciuitas fuerit Auneatum.

I VITATEM fuisse, facile concesserim; ut & hoc, euerfam cum aliis multis ab Hunnis, aliisque Romanorum hostibus; ut legere est apud Auentinum lib. 3. Annalium Boicorum, indeque quasi ex sparsis cineribus enatum hoc oppidum, quod hodie cernimus: Testatur id etiam rudera, quæ proxima sylua spectatum exhibet, & in ipso oppido, ferunt superesse subterraneos specus ac forniceſ.

Fuisse verò tantam ciuitatem, quantam vulgus prædicat, maximam videlicet, amplissimam, & ferme ad Weissenkirchium vsq; extensam, haud adducar, ut credam.

I. Quia si tanta fuisset, plura eius passim eruderentur rudera, plures parietinæ sese conspiciendas præberent, plura monumenta colonus vomere, vel fossor ligone deregeret; plura itidem spòte sua emergerent,

*T*o
 Præmissa quoque & commota
 in turribus condita & asservata
 confusissimè planè facit illud
 psalmi 124. *ut in ruinis
 tuis tua, & abundantia in
 furnibus tuis.*